

Esipuhe

Kun nykyisyyden voi aina olettaa jollakin tavalla olevan läsnä menneisyyttä tutkittaessa, kirjoitan Unkarin kansannousun tulkinnoista aikana, jolloin maassa ei enää ole yksipuoluejärjestelmää. Tutkimusta aloittaessani vuonna 1992 myös monipuoluejärjestelmän tuoma yksiselitteinen optimismi oli jo haihtumassa. Lisäksi itsensä keskustaoikeistolaiseksi luokitelleen hallituksen aikakausi kuuluu sekin jo menneisyyteen, sillä entisestä valtapuolueesta syntynyt sosialistipuolue on hallinnut Unkaria kohta kaksi vuotta.

Mennyt on myös tämän työn julkaisuajankohdan osalta esillä, sillä vuosituhannen vaihe ja erityisesti vuosi 1996 ovat monella tavalla merkkivuotia: tänä vuonna unkarilaisten maahantulon ajoittamisesta on kulunut 1 100, koululaitoksen perustamisesta 1 000 ja esimerkiksi Euroopan mantereen vanhimman metrolinjan avaamisesta sata vuotta. Tämän työn kannalta keskeisestä kansannoususta tulee syksyllä 40 vuotta, ja 1996 on myös Imre Nagyin syntymän sadas merkkivuosi. Muutaman vuoden kuluttua odotettavissa ovat kuningas Tapanin ja Unkarin valtion perustamisen tuhatvuotisjuhlat.

Käsillä olevan julkaisun runko perustuu toukokuussa 1995 Jyväskylän yliopiston valtio-opin laitoksella hyväksytyyn lisensiaatintyöhöni. Julkaisemista silmällä pitäen olen lisännyt materiaalia, tarkentanut joitakin tulkintoja, jättänyt toisia kokonaan pois ja kirjoittanut joitakin uudelleen. Alaviitteet olen poistanut kokonaan karsimalla niistä osan ja sisällyttämällä loput tekstiin.

Näkökulmani on ei-unkarilainen, äidinkieleni ei ole unkariksi enkä ole edes lyhyitä vierailuja lukuunottamatta elänyt valtiososialismin aikaa. Lukijan luvalla tulkitsen nämä kuitenkin pikemminkin eduiksi tutkimuksen kannalta: näin en ole myöskään sitoutunut niihin retoriisiin esisopimuksiin, siihen eetokseen ja päätökseen, joka joskus saattaa rasittaa unkarilaiskirjoittajien ja heidän yleisönsä välistä suhdetta.

Tässä vaiheessa haluan kiittää käsikirjoitusta eri tavoin kommentoineita Anssi Halmesvirtaa, Juhani Huotaria, Jussi Kurunmäkeä, Hajnalka Makraa, Timo Olkkosta, Kari Palosta ja Árpád Welkeriä. Kiitokset kuuluvat myös toimitustyöstä vastanneelle Sándor Maticsákille sekä koko Jyväskylän hungarologialle, jota ilman työni ilmestyminen Jyväskylän yliopiston Hungarologische Beiträge -sarjassa ei olisi ollut mahdollista.

Budapest, 30. 04. 1996.

Heino Nyyssönen